

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvemši nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inzerati petič vrsta Din 4.—. Popusti po dogovoru. In eradni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Povratek Glasbene Matice v Ljubljano

Sijajno uspel koncert Glasbene Matice v Ženevi. — Matičarji se vrnejo v Ljubljano jutri ob 8.30 zjutraj

Ljubljana, 11. decembra. Po 14dnevni turneji po Franciji, ki je vodila Glasbeno Matico od triumfa do triumfa, so matičarji kljub velikim naporom in dolgotrajnemu potovanju prispeli včeraj v Ženevo vsi čili, veseli in zdravi. V Ženevi so snoči absolvirali svoj zadnji koncert z enakim uspehom in triumfom kot so jih doživljali ves čas svoje tako uspešne turneje. Snočni koncert se je vršil v ogromni dvorani, v kateri se vrši zasedanje Društva narodov. Prostrano dvorano je napolnilo najodličnejše mednarodno občinstvo. Uspeli Matice je bil tudi tu nad vse pričakovano sijajen. Vsaki pesmi so sledile dolgotrajne ovacije in matičarjem je bil poklonjen ogromen šopek svežih rož. Ko je zbor že od-

stopil, ga je občinstvo z neprestanimi ovacijami ponovno pozvalo na oder in je moral dodati še par točk. Davi ob 1.10 so Matičarji zapustili Ženevo in nastopili potovanje v domovino. Spotoma se ustavijo še v Curihu, kjer si ogledajo mesto, nato pa se vrnejo direktno v Ljubljano.

Matičarji priso v Ljubljano jutri v četrtih ob 8.30 zjutraj. Če kdo, potem zasluži gotovo naši vrli matičarji, da jih Ljubljana častno sprejme. S svojim triumfalnim nastopom v Franciji in v Ženevi so ponesli v širni svet ne samo sloves naše lepe pesmi, marveč so zbudili v široki svetovni javnosti zanimanje za vso našo državo, za našo ožjo domovino

in Ljubljano pa še prav posebno. Zato jutri vsi na kolodvor, da jim na ta način izrazimo zasluženo priznanje.

Pariz, 11. decembra. AA. Ljubljanska Glasbena Matica je poslala ob svojem odhodu iz Francije agenciji »Havas« to-le zahvalo:

Ko zapuščala gostoljubna tla Francije, se Glasbena Matica zahvaljuje za tople sprejeme, ki ga ne bo mogla pozabiti in ki ji je bil prirejen ob odhodu in družtev ter zlasti od mest Niemesa, Reimsa, Nerbacha, Lillea, Pariza, Diona, Grenobla in Lyona. Glasbena Matica se čuti srečno, ako je s svojim posetom v Franciji mogla poglobiti prijateljske stike med obema narodoma.

Orli nočejo biti telovadna organizacija

Izjave orlovskih voditeljev o pomenu in namenu orlovske organizacije. — Orlovstvu telovadba ni glavni cilj, o katerem pa molče.

Zagreb, 11. dec. Današnja »Hrvatska Straža« objavlja naslednje debelo tiskano vesi:

»Ker objavljajo razni listi o odnošaju orlovske organizacije do Sokola kraljevine Jugoslavije vesti, ki so že na prvi pogled netočne, smo se obrnili na merodano mesto, kjer smo dobili naslednje informacije:

Vesti ki so jih objavili »Vreme«, »Politika« in za njima zagrebški »Jutarnji list« o intervjuju z dr. Žitkom, predsednikom Jugoslovske orlovske zveze, v bistvu niso točne. Dr. Žitko je v »Slovincu« demantiral te intervjuje in iz tega je najbolje razvidno, kako netočne so vesti, ki se širijo. Tisk popolnoma odkrilo tretira orlovsko organizacijo kakor vsako drugo gimnastično organizacijo. Toda orlovsko organizacija se v nobenem pogledu ne more primerjati z drugimi organizacijami, kakor n. pr. s Sokolom. Dočim je Sokol telovadna organizacija in brez telovadbe ni sokolstva, je pri orlovstvu telovadba samo en del njegovega delovanja in to ne najglavnejši, ker orlovstvu telovadba gotovo ni cilj. Dočim se sokolstvo niti

ne more predstavljati brez telovadbe, je orlovstvo brez telovadbe povsem mogoče, dasiravno njegova sredstva brez telovadbe niso popolna. Če se razpravlja o ujedinjenju telovadnih organizacij, se tega ne sme pozabiti. Če se vse to upošteva, potem je jasno, da gleda orlovsko organizacija na rešitev tega vprašanja z docela drugega stališča kakor druge organizacije. Kompetentni forum orlovske organizacije bo pri sprejetju končnih sklepov, kar se bo zgodilo te dni, nedvomno upošteval tudi to načelno stališče.

Slično izjavo je podal zagrebškimi »Novostim« tudi predsednik Hrvatske orlovske zveze dr. Ivan Protulipac. »Novosti« dostavljajo, da se bo vršil te dni v Ljubljani zbor delegatov Jugoslovske orlovske zveze, na katerega bo prišlo tudi iz Zagreba 10 delegatov Hrvatske orlovske zveze. O stališču, ki ga bo zavzela Jugoslovska orlovsko zveza na tem zborovanju čuvajo v orlovskih krogih najstrožjo tajnost. Kakor pa se izve, bo orlovsko zveza sklenila svojo likvidacijo, posameznim društvom pa bo prepustila v odločitev, da

se razidejo ali pa vstopijo v Sokola kraljevine Jugoslavije.

Ljubljana, 11. dec. Največje zanimanje vlada v javnosti za rešitev vprašanja sokolskih in orlovskih domov. Dočim izjavljajo sokolske župe, kakor priča sklep ljubljanske in gorenske sokolske župe, da se pridružijo Sokolu kraljevine Jugoslavije ne samo s svojimi fizičnimi in moralnimi silami, marveč tudi z vsemi svojimi materijalnimi sredstvi, iz orlovskih krogov doslej o usodi njihovih domov ni bilo še čuti ničesar. V poučenih krogih pa se zatrjuje, da so bili orlovski (društveni) domovi deloma že pred leti, ko so se bali, da bi bil Orel razpuščen, deloma pa šele sedaj prepisani na posameznike, večinoma župnike ali pa na cerkev. Glede orlovskega Stadiona v Ljubljani, ki je formalno sicer last družstva za zgradbo stadiona, se v Ljubljani v krogih, ki imajo stike z Orlovsko zvezo in ki so o njej učeni, govori, da ga je te dni kupil ljubljanski škof Anton Bonaventura Jeglič. V kolikor poznamo razmere, o tem sicer dvomimo, vendar pa beležimo te govorce kot kronisti.

Tudi Gorenjska sokolska župa vstopa v Sokola kraljevine Jugoslavije

Soglasen sklep starejšinstva, da se Gorenjska sokolska župa pridruži novemu Sokolu kraljevine Jugoslavije

Krani, 11. dec. Starejšinstvo Gorenjske sokolske župe je imelo dne 8. t. m. v Kranju svojo sejo. Zaradi nujnosti ni bilo mogoče sklicati odborove seje in je zato starejšinstvo v imenu vseh sokolskih društev, včlanjenih v Gorenjski sokolski župi sklenilo, da pristopi Gorenjska sokolska župa korporativno k Sokolu kraljevine Jugoslavije ter da mu da na razpolago vse svoje fizične in moralne sile, vsa svoja idejna in mate-

rijalna sredstva. Obenem je starejšinstvo Gorenjske sokolske župe pozvalo vsa društva, naj nemudoma skličejo odborove seje, na katerih naj tudi še formalno sprejmejo sklep župnega starejšinstva. Društva gorenjske župe bodo imela večinoma že prihodnje nedelje svoje izredne glavne skupščine, na katerih bodo definitivno odobrila svoj vstop v Sokola kraljevine Jugoslavije.

Rumunski zunanji minister v Pragi

Poset Mironesca v Pragi v zvezi z vzhodnimi reparacijami — Skupen nastop držav Male antante na haški konferenci

Praga, 11. decembra. Včeraj je prispel semkaj rumunski minister Mironescu. Zatrjuje se, da je njegov prihod v zvezi z določitvijo stališča Male antante v vprašanju vzhodnih reparacij. Na drugi haški konferenci bo podala Mala antanta načelno izjavo, v kateri bodo naglašeni skupni interesi Male antante. O plačevanju madžarskih reparacij bo Mala antanta izjavila, da tako dolgo ne more podpisati Youngovega načrta, dokler ni definitivno rešeno madžarsko reparacijsko vprašanje. Češko-slovaška in Rumunija tudi želita, da bi se pri tej priliki definitivno rešila vsa finančno - politična sporna vprašanja, izvirajoča iz trianonske mirovne godobe. V nasprotju s temi vestmi ugotavlja današnja »Prager Presse«, da gre za docela priven prijateljski poset, ki dokazuje, da je Mala antanta stabilna in da Rumunija ni

izpremenila svojega stališča do Male antante, kakor se je trdilo od raznih strani. Ni dvoma, da se bo na sestanku med obema zunanijima ministroma govorilo tudi o političnih vprašanjih, ki zanimajo države Male antante, ki si slejkoprej prizadevajo, da bi po svojih najboljših močeh sodelovale pri likvidaciji vojne in konsolidaciji miru.

Likvidacija »Seljaške sloge«

Zagreb, 11. dec. Na včerajšnji seji odbora »Seljaške sloge«, ki se je vršila v Hrvatskem seljaškem domu, je bil sprejet predlog Rudolfa Hercega, naj »Seljaška sloga« ustavi svoje delovanje ter dokonča samo tekoče posle, o čemer se naj poroča na glavni skupščini, ki bo 16. februarja v Zagrebu.

Tudi sportniki se poklonijo kralju

Zagreb, 11. decembra. Kakor poroča »Jutarnji list« namerava Jugoslovske nogometni savez organizirati posebno deputacijo sportnikov iz vse države, ki bi se poklonila Nj. Vel. kralju in se mu zahvalila za veliko skrb in pozornost, ki jo je vedno izkazoval sportu. Danes bo izdala uprava JNS proglas na vse svoje organizacije in celokupno članstvo s pozivom, naj vsak klub določi za to deputacijo po enega, vsak podsavez pa po tri svoje člane.

Upokojitve v finančni službi

Beograd, 11. decembra. »Službene Novine« objavljajo ukaz, s katerim so vpokojeni Josip Verbič, katastralni inspektor finančne direkcije v Ljubljani, Ivan Rupnik, delegat ministrstva financ v Ljubljani, Anton Puc, nadzornik finančne kontrole v Mariboru in Hinko Zalesjak, arhivski uradni monopolskega skladišča v Ljubljani. Z redom Sv. Save V. stopnje je odlikovan Fran Burger, nadzornik finančne kontrole v pokoju.

Nov atentat v Sofiji

Sofija, 11. decembra. Snoči je bil v Sofiji izvršen zopet nov atentat. Na ulici je 5 moških napadlo tri prav tako neznanе osebe. Med njimi je nastalo streljanje, ki je privabilo kljub pozni uri na ulico mnogo ljudi. Neki kavarnar, ki je hotel intervenirati, je bil ustreljen. Preden je prišla policija, so atentatorji pobegnili, na bojišču pa sta obležala dva mrtva. Očividno gre za krvav obračun med makedonskimi. Identiteta umorjenih še ni ugotovljena.

Spominjate se slepih!

Ugodnosti pri posojilih PAB

Na seji upravnega odbora PAB so bile določene razne olajšave za najetje posojil — Doslej je bilo odobrenih že 1066 hipotekarnih posojil

— Beograd, 11. dec. AA. Upravni odbor Privilegirane agrarne banke je imel 9. t. m. sejo, ki so ji m. dr. pristopovali minister pravde dr. Srškić, minister poljedelstva dr. Oto Frančič, inž. Dušan Serneck, ban dravske banovine, grof Mirko Kulmer iz Zagreba itd. Po referatu o tekočih posilih je odbor z zadovoljnostjo ugotovil, da je drugi obrok delnic skoro ves že vplačan. Drugi obrok znaša skupno 145 milijonov Din in je banka do 8. t. m. prejela 134 milijonov. Sprejet je bil sklep, da se odgodi plačnilni termin za tretji obrok bančnih delnic, ki poteče 15. t. m. do 15. januarja 1930.

Ker so se doslej podeljevala redno vsa hipotekarna posojila le do 300.000 Din, je bilo sklenjeno, da se v bodoče dovoljujejo hipotekarna posojila tudi preko te vsote. Dalje je bil sprejet sklep glede izpremenitve členov 46 in 47 pravilnika o poedinih vrstah poslov Privilegirane agrarne banke, ki se sedaj glasi:

1. Prošnji poedincev za menično posojilo po čl. 46 pravilnika ni treba prilagati menice, nego bo prosilec v redu podpisano menico poslal banki šele tedaj, kadar bo podelitev posojila v načelu dovoljena.

2. Menična posojila bo banka odslej dovoljevala edino na istočasno intabulacijo meničnega dolga na nepremičnine, razen

tega mora biti taki prošnji priložen overovljen izpisan prepis zemljiške knjige, kakor tudi načrt zgradb, ki se zastavljajo. Ni treba poslati situacijskega načrta zemljišč in tudi ne drugih listin, navedenih v tretjem odstavku § 1 čl. 46, drugače pa bodo menična posojila odobrena tudi na zastavo premičnin, kakor to določa § 1. člen 46.

3. Prošnjak za dolgoročna posojila po čl. 47 pravilnika ni treba prilagati zemljiškega načrta, in načrta položaja, nego samo ostale priloge, ki so navedene v tem členu.

4. Gornje pojasnilo po točki 1 in 2 se ne nanaša na posojila, ki jih zahtevajo člani zemljoradniških združenj in ki jih prejemale preko svojih združenj. Zatem je bila vzeta na znanje spomenica, ki jo je Privilegirana agrarna banka poslala ministru poljedelstva o ureditvi agrarnih odnošajev v Južni Srbiji, to pa zato, da bi se mogli kmetovalci našega juga poslužiti kreditov Privilegirane agrarne banke.

Zatem je bilo prečitano poročilo o reviziji združenih organizacij ter so bila v zvezi s tem odobrena pravila združnega kredita. Doslej je bilo odobrenih 1066 hipotekarnih posojil. Banka bo sklepala o nadaljnjih 710 prošnjah za hipotekarna posojila in o 440 prošnjah za menična posojila.

Po izvedbi avstrijske ustavne reforme

Gospodarska konsolidacija Avstrije — Najetje inozemskega posojila — Potovanje dr. Schobra v Rim

Dunaj, 11. dec. Na včerajšnji seji je avstrijski narodni svet definitivno sprejel zakon o ustavni reformi. S tem je zaključena doba težke notranje krize, ki je zbujala bojazen pred nevidnimi posledicami ne samo v Avstriji, marveč tudi v inozemstvu. Prestiž Avstrije je zaradi teh notranjih razprtij mnogo trpel in ena najobčutnejših posledic se je pokazala v tem, da Avstrija doslej ni mogla dobiti inozemskega posojila. Po sprejetju ustavne reforme je zvezni kancelar dr. Schober v svojem sklepnem nagovoru naglasil, da se bodo razmere v najkrajšem času izpremenile v korist Avstrije in da bo sedaj tudi po-

voljno rešeno vprašanje inozemskega posojila.

Koncem decembra bo odpotoval zvezni kancelar dr. Schober v Rim na mednarodni policijski kongres. Pri tej priliki bo posetil tudi Mussolinija in ga naprosil za podporo pri najetju posojila.

Rim, 11. dec. Italijanski listi z zadovoljstvom beležijo pomirjenje v Avstriji in naglašajo, da se bodo posledice naprej občutile v avstrijskem gospodarskem življenju. Vprašanje »Heimwehra« sicer še ni rešeno, vendar pa izraža italijanski tisk upanje, da se bodo razmere v Avstriji v bodoče razvijale ugodno.

Oboroževanje Amerike

Washington, 11. decembra. AA. V poslanski zbormici je predsednik pomorske komisije Breatten priporočal, naj Zedinjene države severne Amerike izkoristijo pravice washingtonskega sporazuma ter zgrade vojne ladje in zlasti matične ladje za letala do dovoljenih 135.000 ton. Enaka tonaža je bila dovoljena Angliji, ki pa je to svojo pravico izkoristila do 107.000 ton, dočim so Zedinjene države severne Amerike izkoristile doslej šele 65.000 ton.

Brezposelnost v Angliji

London, 11. decembra. AA. Število brezposelnih je znašalo v Angliji 2. decembra 1.302.000. Napram prejšnjemu tednu je naraslo za 17.442, a je še vedno za 47.906 manjše od števila brezposelnih ob istem času leta 1928.

Novi sovjetski poslanik v Varšavi

Varšava, 11. decembra. AA. Kakor govore v diplomatskih krogih, pride na mesto dosedanjega diplomatskega zastopnika sovjetske Rusije v Varšavi Molotov, šef praške misije Orvsjenko.

Visoko odlikovanje madame Curie

Pariz, 11. decembra. Kakor se izve, je bila razpisovana redčija, madame Curie za izredne zaslugе, ki jih je stekla za Sloveštvo pri tem, predlagana za komendantko francoske častne legacije. To bo prvo odlikovanje ženske s tako visokim redom.

Boljševiški komisariat za poljedelstvo

Moskva, 11. decembra. Na zasedanju centralnega izvršnega odbora komunistične stranke je bilo sklenjeno, da se ustanovi vsedržavni ljudski komisariat za poljedelstvo. Dosedaj so imele vse države sovjetske Unije vsaka svoj komisariat. Ta novoustanovljeni centralni urad bo takorekoč generalni štab nove poljedelške politike. Za prvega vodjo tega komisariata je bil imenovan Jakovlev.

Protifašistični atentat v Newyorku

Newyork, 11. decembra. Neznani zločinci so vrgli v zalogo marmornja nekoga Fašonijskega bomba, ki je ubila njegove tri otroke, mati in dva druga otoka pa so ostali nepoškodovani. Kakor poročajo gre v tem slučaju za protifašistični atentat.

Iz policijske kronike

Ni še minil teden dni, odkar je bila v franciškanski cerkvi okraden, neka posestnica iz domžalske okolice, že je bila te dni izvršena nova drzna tatvina. Med tem, ko je bila posestnica Ana Mayer zastopljena v molitvi, ji je neznanca tatvica odnesla aktovko, v kateri je imela 170 Din gotovine, zlato obrobljena očala, turistovsko legitimacijo, tovorni železniški listek na ime Breznik & Pritsch in več drugih stvari. Skupna škoda znaša 720 Din.

Kradejo pa tatovi sploh vse, kar se je da odnesti. Tako je bila nedavno na izu odnešana nekemu posestniku masivna betonska plošča za pokrovanje greznice, brivskemu mojstru Miroslavu Skofu na Glinceh so pa odnesli reklamno medenimasto ploščo, vredno 100 Din.

Včeraj sta se pripetila v mestu dva manjša karambola. Na Sv. Petra cesti se je tik pred kavarno »Central« zaletel Josip Meglič s kolesom v Antona Kriščaka, ga podrl na tla, precej poškodoval in mu povzročil nekaj škode na obleki. Na Doljenjski cesti se posestnikov sin Ivan Vrbinc ni znal včeraj zjutraj umakniti nasproti prilajajočemu tramvaju. Voz je zadel ob tramvaj in urava cestne železnice ima okoli 150 Din škode.

Tudi na železnici, zlasti med Zidanim mostom in Vidnom, so tatvine pogoste. Policija je prejela te dni poročilo o dveh tatvinah na progi. V potniškem vlaku št. 619 je bila okradena posestnica Marija Mirt iz Blance. Spreten žepar ji je izmahnil denarnico, v kateri je imela okoli 600 Din gotovine. V vlaku št. 526 med vožnjo Videm—Krško—Zidani most je bila gostilničarju Petru Šentjercu iz Dola ukradena nova suknja, vredna 1600 Din ter velourklobuk, vreden 300 Din.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA
Devize: Amsterdam 22.77, Berlin 13.5125—13.5325 (13.5275), Bruselj 7.897, Budimpešta 9.8822, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 7.937, London 275.37, Newyork 56.21, Pariz 222.03, Praga 166.89 do 167.69 (167.29), Trst 294.10—296.10 (295.10)
ZAGREBSKA BORZA

Devize, London 275.35, Newyork 56.30, Pariz 222.00, Milan 295.20, Curih 1095.90, Berlin 13.51, Dunaj 7.9375, Praga 167.30. Efekt: pos. 88.5, vojna škoda 485.

INOZEMSKA BORZA.
Curih, London 25.1275, Newyork 514.50, Pariz 20.2625, Milan 26.9375, Madrid 71.55, Berlin 123.22, Dunaj 72.42, Beograd 9.1275, Praga 15.2625, Bukarešta 3.07125, Budimpešta 90.15, Sofija 3.72, Varšava 57.77.

Socijalno-higijska zaščita mladine v Ljubljani

Kaj vse bi bilo potrebno, da bi se socijalno-higijske razmere ljubljanskega prebivalstva zboljšale

Ljubljana, 11. decembra.

Cesa je še treba ljubljani? Na to odgovarja mestni fizikat:

Socijalno zdravstvena in pravna zaščita dece je združena z generalnim varuštvom zapuščene dece, sirot, zanemarenih otrok in otrok moralno propadajočih družin. Zlasti v zadnjem oziru pa je varuštvo tovrstne dece v Ljubljani nezadovoljivo organizirano. Pred leti, ko je bilo društvo za varstvo otrok pod vodstvom g. pred. dežel. sodišča v p. Levčnika, je bilo na višku in bolje preskrbljeno.

Dečji dom je za prehodne in nujne primere. Zavod za socijalno zaščito dece ima organizacijo le za dojenčke in malo deca. V Ljubljani se dnevno ponavlja, da je treba nujno posredovati za zaščito otrok. Vendar Ljubljana danes nima tozadevno pokazati niti toliko, kolikor je že bilo urejeno pred leti na privatno inicijativo.

Socijalna zaščita dojenčkov se izvršuje v sodelovanju z zavodom za socijalno-higijsko zaščito dece; prenatalno skrbitvo. Omenjeni državni zavod vrši svoje delo na področju Ljubljane in okolice popolnoma samostojno ter ne obstaja nobena kolaboracija med njim in delom mestne občine.

Zavetišče je v Ljubljani 5, ne izrabljajo se pa kot najpripravnije točišče za socijalno-higijsko zaščito predšolske dece. O šolski higiji je težko govoriti, dokler so ljubljanske šole tako zelo prenatrpane. Potreba vsaj po dveh novih šolah, posebno v bežigradskem okraju, je že z zdravstvenega stališča nujna. O šolskih kopalnicah in o šoli v gozdu za bolno deca ni govora. Vsi sklepi in odredbe ostajajo ne-realizirane, ker manjka kreditov. Mestna šolska posvetovalnica nima niti tehnične; prostori so neprimerni.

Mestna občina izdaja velike svote za zdravljenje tuberkuloznih otrok v drž. sanatorijih. Žal, da ostaja ta kapital čisto neobrestovan. Otroci pridejo deloma ozdravljeni v slabe socijalno-higijske razmere nazaj in zopet propadajo. S tem se povzročajo mestni občini vedno novi stroški. Mnogo slabotnih otrok in škrofuloznih otrok je, ki ne spadajo niti v bolnico, niti v sanatorij. Za to vrsto dece je potrebno stalno okrevališče kje na Gorenjskem (event. združeno s šolo), ki bi se moglo po potrebi uporabljati tudi za počinjsko kolonijo. Mestna občina je že imela okrevališče (Sangrad), ki pa je bilo prodano.

Dalje so potrebne: poklicna posvetovalnica, izdjalnica usposobljenih sprječevalcev ter zaščita in zdravstvena vzgoja valjev. V teh točkah je potrebno navezati tesne stike z OUZD.

Potrebna je skrb ter nadzorstvo telesno defektnih (gluhonemi, slepi, pobačeni, srčni defekti) in duševno oziroma inteligenčno manjvrednih s sodelovanjem z državnimi zavodi; začeti treba s poklicno vzgojo te dece, sodelovati s snuščino se mladinskim sodiščem in trajno nadzirati delikvente. Urediti je treba strokovno podpiranje organizacij za povzdigo narodnega zdravja in telesne kulture; snovanje ter nadzorstvo sportnih prostorov in igrišč. V gojitvi sporta je nastal v Ljubljani kaos, tako da je uvedba sportno-zdravniške posvetovalnice, ki je v vseh modernih mestih občajna, zelo potrebna.

Tuberkulozni dispanzer

Tuberkuloza ni samo infekcijska bolezen, ampak tudi in največje socijalna bolezen.

Poslovanje dispanzerja, o katerem se že tako dolgo razpravlja, bi se moralo vršiti v najtesnejšem kontaktu s socijalnim oddelkom, ne samo v prostori dispanzerja, ampak na domu bolnikov in ogroženih. Treba je pričeti s pobiranjem tuberkuloze v otroški dobi, ko je možno še preprečiti nastanek težje tuberkuloze. To pobiranje je tudi edino izvedljivo, ker mora vsak otrok v šolo, je preventivno, pa tudi najcenejše.

Dispanzer za spolne bolezni

Na oddelku za kožne bolezni splošne bolnice v Ljubljani obstoja že brezplačen ambulatorij za spolne bolezni. Vendar zakon o pobiranju nalezljivih bolezni predpisuje, da mora mestna občina sama v dohodnem času (do 1932 l.) ustanoviti lastni dispanzer. Vsekakor bi se moral ustanoviti le v zvezi z že obstoječim drž. ambulatorijem. Izjave strokovnjakov na polju venerologije so soglasne, da število spolnih obolenj v Ljubljani pada.

Zavod za alkoholike

Izkustva strokovnjakov na socijalno-higijskem polju kažejo, da je alkoholizem ena najtežjih socijalnih bolezni v Ljubljani. Mnogobrojne družine so moralno in materialno popoln propadle baš radi nje. Ena najtežje ozdravljivih bolezni je alkoholizem. Temeljni nastanka te bolezni segajo globoko v izobrazbo prebivalstva, trgovino, obrt in splošno socijalno stanje meščanov. Za alkoholike in njih zdravljenje nima mestna občina nobenega zavoda, čeprav se o njem sklepa in tudi sklenilo že pred leti.

Socijalno-higijska zaščita ubogih

Današnji sistem preskrbovanja ubogih razen onih v mestni ubožnici je zastarel in more voditi k nezaželenim posledicam. Pomanjkanje bolniške sestre za obiskovanje bolnih ubogih, njih nadziranje in poučevanje, je zelo občutno.

Zdravstvena propaganda

Predno je možno govoriti o izboljšanju socijalno-higijskih razmer v mestu, je treba najprej prebivalstvo poučiti. Treba je poskrbeti za sistematični zdravstveni pouk v vseh šolah, predavati raznim obrtniškim panogam o socijalni higiji njihovih obrti, glavno pa je, da mora mestna občina tudi pokazati, o čemer se govori in piše. Potrebni so didaktični pripomočki, ki jih v gotovi meri nudi drž. higijenski zavod. Mestni zdravniki predavajo v raznih društvih in organizacijah, čisto imajo po več večerov v tednu okupiranih, dasi ne dobe za to nobenega honorarja, ki je običajen v vseh drž. zavodih.

Potrebno je sodelovanje

Absolutna potreba je torej, da se udeleži sistem sodelovanja med državnimi, mestnimi in privatnimi ustanovami in organizacijami, ki se pečajo s socijalno higijeno v področju mesta. Privatno inicijativo je podpirati, vendar se ne sme dovoljevati, da se po nji troši javni denar mestne občine brez stalnega nadzorstva Vodstva in reševanje socijalno-higijskih zadev, ki se tičejo mesta, naj ima nadodbor vsega navedenih ustanov in organizacij. Seveda mora imeti mestna občina v njem glavno besedo. Treba je še mnogo dela in mnogo žrtev! Sredstva pa mora najti obč. svet čim preje.

Za celibat uradnic ali proti

Zboljšanje gmotnega položaja je kardinalna točka, s katero stoji in pade vprašanje celibata

35

Pa si ogledimo ta problem še od druge strani.

Kar so splošni uvod napravili že prejšnji interesi, hočem navesti le nekaj glavnih obrov. V detajle se ne spuščam. Zlasti nimam v mislih onih, katerih strici ali tete so v Ameriki, nadatje onih, ki jih od časa do časa podpro starši, za temi onih uradnikov sedaj privilegiranih strok, ki so dosegli eksistenčni minimum, pač pa tiste uslužbence vseh kategorij, ki so po dokončanem šolanju docela prepušteni samim sebi. In takih je precej! Predpostavljam ljudi z resnimi, moralnimi stremljenji, milje dušne harmonije in ljubezni.

Stališče, da je možna dolžnost vzdrževati družino, je nedvomno pavino. Celibat je pod gotovimi pogoji upravičen in izvedljiv. Načelno sem proti mehanizaciji rodbinskega življenja, ki ne bo prinesla človeštvu odrešenja, četudi bi bila še tako minuciozno izčisljena. Človek ni zgolj duh, še manj pa je zgolj stroj! Menze, kjer mrgoli zakoncev, skupna vzgajališča otrok itd. so v danih razmerah sicer nujno potrebna, so pa tudi zanesljivi simptomi propadajoče družine, ki je, kakor pravijo, temelj družbe. Otrcom naj se ne odteguje najlepše, kar more svet človeku dati — materina roka, materina ljubezen!

Anketarji so se, kajpada, razdelili v dva tabora, zdi se pa, da so proticelibatari dokaj pasivni. Kakor si nasprotujejo trditvi, ki služijo kot premise, tako si nasprotujejo seveda tudi zaključki. Nekdo trdi: »Naravna pravica moža je, da se oženi, ženske pa, da se omočile. Drugi spet za-

htevajo: »Kdor nima sredstev, naj se ne poroči! Zakaj nima sredstev? Vaak delavec je vendar vreden primernega plačila!

Kako pa je vprašanje za naravno pravico? Narodnogospodarski teoretiki so na podlagi opazovanj in izkušenj sestavili takozvano skalo človeških potreb. Kolikor se spominjam, je označena na tej lestvici na prvem mestu potreba po hrani, že na drugem mestu pa so označene seksualne zahteve. Iz tega povzamem, da takih zahtev ne bi bilo mogoče zatrejti, ker se javljajo z elementarno sibo.

Kdaj je človek fizično zrel za zakon, pove narava sama, toča za zakonako življenje obstoja poleg fizične zrelosti še finančno vprašanje. Časovna neskladnost med tema dvema pogojema je v današnjih dobi odločno premočno povzročena. Vse-povsod srečujemo samce, ki so že prekoračili leta, prikladna za žentev, ki niso načelno nasprotniki žensk, ki pa so vendar toliko uvidelni, da ne silijo v gmotno neosigurano zakon. S tem pa seveda ni rečeno, da za večino njih neznajša negnjenja in seksualno vprašanje ne eksistira. Vem, da pota teh takorekoč brez cilja tavajočih samcev in samice ne vodijo v srečo, niti v zdravje, da ne želijo niti njih samih, niti družbe.

Imamo pa še drugo skupino, to so naši kompromisarji ali proticelibatari. Ti so — po mojem mnenju — predvsem praktični ljudje. Oni sami dobro vedo, da bi bilo drugačno življenje primernejše, smotrenejše. Ker pa vidijo, da si ni mogoče ustvariti idealnega rodbinskega življenja, se pač zadovolje s — surrogatom. Če mož — brez lastne krivde — ne zasluži toliko, kolikor

je potrebno za vzdrževanje rodbine, je povsem naravno, da se poroči s kako uradnico. Cesar posameznik ne zmore, se posreči čisto združenim močem. Življenje je kruto dovolj, da ponaga premagati sentimentalnost glede eksistence drugih. Ker torej obstoj večine takih gospodarstev ali gospodinjstev ni ogrožen le tako dolgo, dokler služita oba zakonca, mislim, da bi ne bilo primerno reducirati vseh poročenih uradnic kar počez. Taka gesta bi utegnila porušiti večino gmotno itak nepretrdnih rodbinskih stavb. Spričo občutne brezposelnosti uradniškega naraščaja bi se brez škode mogle reducirati žene advokatov, inženjerjev, raznih svetnikov, ugodno poročene zdravnice itd., ki jih — mimogrede omenjeno — itak ni mnogo, za vse ostale pa je treba previdnosti! Pomisliti je treba, da proticelibatari niso prav nič krivi splošnih razmer, temveč, da so se jim le prilagodili.

Pravic samo na papirju nihče nima rad, še celo pa ne — naravnih pravic! Vojna doba je odpravila celibat, ona je

izrgala mater rodbini, kamor se bo mati nedvomno prostovoljno vrnila, toda šele takrat, ko bodo izginile vojne posledice, ko bo mož dosegel eksistenčni minimum, morda celo življenjski standard. Dokaz, da doslej nismo dosegli niti prvega, niti drugega morejo nuditi — žalobog — z lahkoto trgovski krogi. Z veseljem omenjam, da poznam nekaj uradnic-mater, ki niso ravno malomarne, ki pa si iskreno žele nazaj v rodbinski krog in k največjemu strašilu — kuhalnici.

Zboljšanje gmotnega položaja je kardinalna točka, s katero stoji in pade vprašanje celibata!

Ti potopnik pa, četudi si doktor pod ali nad 30, odstopi od misli o naravni pravici in bodi prepričan, da srečen je le ta, kdor z Bogomilo up sreče onstran groba v prsih hrani . . .

Drvo, ki boleha pri korcnini, je treba tudi zdraviti pri korenini, ne pa mu frizirati veji!

Gams-Gošar.

Kako so Ljubljanci pred 100 leti plesali

Kakor zdaj, tako so se starine tudi pred sto leti zgrajale nad rajanjem po plesnih dvoranh

Ljubljana, 10. decembra.

O, svet nima prav nič vere več! Sveti adventni čas je, pa vse pleše kakor predpustom. Z novinarskim koncertom se je pričelo ali je pravzaprav prišlo na dan, sedaj pa ni dneva in dvorane brez plesnih vaj in Miklavžev. Pomislite, še stari norci so se jeli vrteti kakor jara mladina. Pa kakšni so ti moderni plesi: najgrše pohujšanje, da ga je vredno pogledati bogaboječemu človeku. Kaj bi dejal slavni pridigar korar Urbas, če bi te pleše videl? Saj vendar poznate njegove tako po domače brunde pridige o sv. Neži in njeni veliki ljubezni do boga, ali pa ono o svetnici, ki je bila velika nečestnica in je s petdesetim letom obljubila večno devištvost. Ta imeniti rojak škofa ino firšta Antoma Alojzija sicer ni imel nič proti plesu, češ, da je tudi Mati božja plesala dostojno in lepo počasi ti—di—roo—ti—di—roo, ampak ve, nečimurnica zapeljiva po divjate hopsa — hopsa — hop, da se vsa mesena pregrešnost vidi izpod pušeljkov in nageljkov na kolmanjih kijklah tja gori do podvez pod koleno — kaj bi ta sveti mož dejal, če bi danes prišel gledat ples!

Kakor se dandanešnji trha starina pohujšuje in zgraja nad modernimi plesi, skopaj še bolj se je zgrajala vsa plesniva dostojnost pred sto leti, ko so se pojavile polke in mazurke ter sladki valčki, ki so nam danes prav zaradi miru mrzli in dolgočasni. Ne samo korar Urbas, prav vse je napadalo tedanje podvajanje v plesni dvorani in celo za tiste čase skrajno liberalni urednik Leopold Kordelj je predpustom l. 1840 objavil v svoji »Carnioliji« po tedaj najmodernejši dunajski »Allgemeine Theaterzeitung« proti plesom, ki se nam zde sila krotki, tale članek:

Nekaj o sedanjem plesu

V »Allgem. Theaterzeitung« je izgovorjenih nekaj prav primernih besedi o sedanjem plesanju. Te besede resnice zaslužijo vse vpodstevanje in mi smatramo za svojo dolžnost jih objaviti, da si jih prizadeji vzamejo k srcu.

Zdi se nam, da je deklicam končno vendar postalo jasno, kakšen končni namen ima stvarstvo z njimi; rojene so, da dajo svetu filozofski zgled, kako se pleše v grob. — Ker deklice ne gredo v vojno, pa je narava, da zmanjša njih preveliko število, izumilja plesanje. In če smo gledali na plesnem večeru naše deklice plesati, moramo v resnici pritrčiti onemu vprašanju duhovne filozofije, namreč: »Ali so take ženske tudi ljudje?« — Človek mora biti mnenja, da je taka deklica splendidno plačana od ure, ker ni več ples, to je besnenje, delo, tlaka, klecanje z udi, sistematična epilepsija, sv. Vida bosnost, muzikalčno-galvanična otuplost! — Deklice prestanejo biti deklice, vsa lepota ugasne, vsa gracija zbeži, vsa dražest izgine, vsa narava izgine; in pred nami stoji kandidatinja za Klek v modernih oblekah, s premočenimi kodri, z rdeče kuhanih lici, s tliniki, oblitimi z znojem, s hropčelo sapo, z blaznimi pogledi, nezmožne izpregovoriti besedo; in ta bitja si domišljaj, da spajda k nežnemu, k žbkenmu, k ljubkemu, k lepemu spolu? — Saj so prej tudi plesali, ampak plesali so z držnostjo; ženske so vedno ostale v mejah gracije ženske decentnosti in fine, družabne dostojnosti; skratka, bile so vedno ženske, ki so se zavedale, da je bil ples izumljen za njih zabavo, za razvedrilo. Sedaj pa deklica preneha spadati k lepemu spolu, ko začne plesati; meni, da je bila izumljena za ples; niti trenutka za odmor! — Angažma čez angažma, izplesati se, obenem besneti, vrteti se kakor vrtnec viharja, skakljati kakor pastarčiča, skakati kakor kobilica, galopirati kakor konji-dirkači, drsati kakor tekmujoče sanke! — Zakaj toliko dela za samomor? Saj je mnogo bolj pripravno, če skoči v vodo in to lahko stori z vsaj nekaj gracije. Ampak, dobre moje plesalke, če bi se mogle opozovati s tujimi očmi, ko tako plešate, kakor bi vas bil k temu prokel sam bogosvarjar, pa bi se pred samimi seboj zgrozile in se obtožile za morilke vse ženskosti!

Le tako dalje, posadite si do neba visoke okopne kočje na glavo, tretesite se kakor sloki klicaj, obesite na sebe pentlje kakor okrog mlačev, pograbite štiri mesece pred plesom vse plesalce na kup in smatrajte dvojno knjigovodstvo svojega dnevnika za vaše kot svoj molitevnik; prepričite vso noč do solnčnega izhoda, da se bo kadilo od vas kakor iz parnika; pohodite svojo lepoto v

besnem valčku polomite cvetje svojega zdravja v divjanju kotiljona, raztrgate cvetke ženske naravnosti v brezumni galopadi, izplešite se kakor utrinki zvezd brez smisla na tla; storite vse to, potem pa pojdite domov z razbolelo glavo, kašljem, jetiko, trganjem v udih, zbadanjem v ledjih, s krči v mečeh, trdim tlinikom, hripavim glom, rdečimi očmi; pozabite, da divjata živčna naravica in pljučnica — in povrh boste imele še zavest, da si vendar niste priplesale sopragal Verujite namreč trdno, da je moža mogoče pridobiti z govorenjem, s petjem, z izdihli, s hrepenečimi pogledi, z jadikovanjem — ni ga pa mogoče priplesati!

Mož, ki z njim najbolj besno plešete v vrste, ki vas pri galopadi najbolj ognjeno kot vreo moke meče iz roke v roko, ta se domisli najmanj, da bi vas pozval na dolgi menuet zakonskega stanu. Povejte sami, kako naj mož, ki resno misli, ki ceni življenje višje kakor bal, ki mu je več ljubezen kakor plesna figura, ki mu je zakon sveteljši kakor opijni ples in namen ženskega spola pomembnejši kakor nova tura pri kotiljonu — kako naj se vam duhoviti, fino čuteč, izobražen mož približa z ljubeznijo in spoštovanjem: in če vidi, da vas ima zapleteno frivolidnost s svojimi letičimi pajčevinami, da vam več velja okretna noža kot okretna glava, da vam je ved lahno telo kakor zvosto srce, da se divite nečimeremu spomladančku in škricu, da teptate vso čast svojega spola? In vi popustljivi očetje in mater! Vi, ki vlačite svoje hčere seboj kakor kupone za strizanje, ki jih pošiljate po sejmih, na predpustne in druge bale, vi, ki vedno stopate poleg njih kakor mož s kladivom na licitaciji in se ozirate, kdo bo največ potnil; vi, ki se vam od veselja napihuje srce, če se okrog vaših rožic zbere vojska dvorilcev brez možgan, da bi jo potresli s sladkorjem ostudne osladnosti, in potem odkakljajo pripovedovat, kako so spravili goskico v ogenj! To pomislite! Pomislite, nes pametne matere, da ste odgovorne za srce, srečo, za bodočnost svojih hčere pred velikim sodnikom, ki vam je zaupal te zaklade! Pomislite, da cvetlica ljubezni in domače sreče požene svoje liste le pod steklenim zvoncec domačnosti in ločenosti od javnosti, ne pa na velikem lončarskem sejmju sveta! Pomislite, da mož išče ženo zase, ne pa za svet; da išče soprogo in ne plesalke; pomočnico, ne pa modne izložbe; družico po dolgi rožni in trnjevi poti življenja in ne lahkonoge, lahkomiselne skakalke po zraku za deseturni plesni venček! — Potem, ko bodo vaše hčerce v svojih jesenskih dneih jokale za zgrešenim ciljem svoje mladosti v preskakani rožni dobi, tedaj padejo njih solze kot vroči svinec na vaše duše, nes pametne matere!

Hude in težke besede, kaj, proti plesom, ki so nam danes le nunsko pohleven ti — di — ro — ti — di — roo . . . Paš vedno se ponavljajoče spremljevanje. Pred 90. leti že je ljubljansko mladino razburjalo to očetovalsko svarilo svobodomiselnega novinarja. Sto let, spoštljiva starost in uvaževanja vredna. Premislimo torej!

Sokol

— Zlati jubilej, to je 50 letnico svojega sokolskega dela je praznoval češki Clevelandski Sokol dne 26. in 27. oktobra ob velikih udeležbi sokolstva iz Chicago, Detroit, Toledo, Pittsburgha itd. Prvi dan je bila prirejena beseda v češkem Narodnem domu z bogatim sporedom, drugi dan pa je bila javna telovadba. Za jubilej je bila tudi izdana spominška knjiga s pestro vsebino.

— Zveza švicarskih gimnastov je imela svoje letno sejo dne 20. oktobra v Oltnu. Največ se je razpravljalo o omejitvi telovadnih slavnosti in je bilo sklenjeno, da bodo v bodoče zvezne in kantonske telovadne slavnosti samo vsaka štiri leta. Centrala in pisarna zveze se je preselila iz Zürich v Aran, kjer si gradi Zveza lastni dom. Zveza ima zdaj 567 društev, ki so združena v 23 kantonskih zvezah (župah); v vseh društvih je skupaj 147.746 članov, od teh 28.100 telovadcev. V zvezi so organizirane tudi ženske, in sicer v 392 društvih 21.657 članic.

— Smaške tekme Zveze alpskega sokolstva se bodo vršile dne 15. in 16. februarja 1930 v Mojstrani. Prvi dan bo tekma trilateralnih patrolj z enim namestnikom na 18 km, tekma posameznikov na isto daljavo in tekma posameznik na 5 km. Drugi dan pa bodo tekmovali v smučskih skokih.

Beležnica

Koledar.

Danes: Sreda, 11. decembra 1929, vojno letičani: Damaz, pravoslavni: 28. novembra, Stevan.

Današnje prireditve.

Dram: Nevesta s krono. D. Opera: Jevgenij Onegin. A. Kino Matica: Žena na mesecu. (Premijera).

Kino Ideal: Borba in zmaga. Kino Ljubljanski Dvor: Don Juan na odru.

Predavanja. Debatni večer akademskega kluba elektrotehnikov. Predava inž. Do- vič o smernih izkoriščanja vodnih sil. — Siguren nastop doma in v družbi. Pripoveduje prof. Šest drevi ob pol 19. v dvorani Delavske zbornice.

Peti družabni večer Trgovskega društva Merkur ob pol 9. v Zvezdi. Dudacky večer trio virtuosov na duđy Maudra v Prahy ob pol 20. v Zvezdi.

Dežurne lekarne. Danes: Piccoli, Dunajska cesta, Bakar- čič, Sv. Jakoba trg.

— Motokolesarski klub Ilirija naznanja vsem članom in dirkačem, ki dobe za klubske, medklubske in prvenstvene dirke diplome in kolajne, da bo klubsko vodstvo razdelilo priznanja v nedeljo, dne 15. t. m. ob 14. v gostilni »Pri slemem Ja- nez« na šentviški cesti. Po razdelitvi sportna zabava. Vabijo se tudi vsi člani moto in kolesarskega odseka. Odbor.

Prosveta

Drama

»Nevesta s krono«. Danes se ponovi v ljubljanski dramtični družini Strunbergova pravljica na igra »Nevesta s krono« z gospo Šarčevco in g. Krafiem in glavnih vlogah. — Jutri v četrtek zabavna veseloigra »Naš gospod župnik« z gospo Nebelko, Cesarjem in Lipahom in glavnih vlogah.

Schillerjev »Don Carlos« prvič na slovenskem odru. V soboto 14. t. m. bo imela drama spot svoj poseben, prazničen dogodek. Uprizorila se bo prvič na slovenskem odru Schillerjeva mogočna tragedija izza strahovladne Filipa II. in španske iznajzice. Monumentalno delo, ki ga po svoji dramatični učinkovitosti, zanimivosti značaje, napeti vsebini in prekrasnem, poetično započenem jeziku skoro v vsej klasični literaturi ni enakega, je pripravil in zrežiral za naše gledališče g. Ciril Debevec. Nesrečnega princa Dona Carlosa igra g. Jan, okirnjeno trilogico Filipa II. g. Lovar, upornega idejalista Pozo g. Krafi, železnega vojskovodjo Albo g. Škarbinčič, lokalnega dominikana Dominga g. Gregorin, sorabnega Velikega inkvizitorja g. Debevec, žlahtno kraljico Elizabeto ga. Šarčeva in princeso Eboli ga. Mira Danilova. Težavni prevod je oskrbel g. Fran Albrecht. Nove dekoracije je izdelal g. prof. Varpod, kostume pa je pripravil gled. krojač g. Hrovat. Predstava se začne točno ob osmih in šestih ob 11. uri. Vstopnice so na prodaj odosnno se rezervirajo od danes naprej pri društvi blagotni in operi (sest. št. 2241). Običajno vladno opozorjamo, da si zaradi nevarnega zanimanja vstopnice pravočasno preskrbi. Avtorbani po predstavi na razpolago. Premijera bo izven abonmama.

Opera

Danes se poje romantična opera ruskega komponista Čajkovskega »E. ONJEJIN« z g. Primožcem v naslovni partiji. V partiji Leninskega nastopi navdi pri nas zagrebški tenor g. Včar. Ostala zasedba ga. Matičičeva, ga. Spanova, ga. Stajler, ga. Struša ter gg. Križar, Mohorčič, Janko in drugi. Predstava se vrši za A abonma.

V petek se poje naša domača opera Foer- steerja »GORENSKI SLAVČEK«.

Tikar. Opereta pripravlja ljubezavno delo Zellerja »TIKAR«. Naslovno vlogo igra g. Dre- novc. Poleg naših preizkušenih opernih mo- di ge. Poličeve, ge. Bekalove, gg. Pečeta, Pov- beta nastopita tudi g. Gosič in ga. Matičičeva. Opereto študira gg. dirigent Svetel in režiser Povbe.

Sentjakobski oder

Repertoir.

Začetek ob 20^h ur. V soboto, 14. dec.: »Prisega o polnoči«. V nedeljo, 15. dec.: »Prisega o polnoči«.

»Prisega o polnoči« na Sentjakobskem odru. V soboto, 14. decembra in v nedeljo, 15. dec. uprizedi Sentjakobski oder krasno izvorno štiridramsko dramo »Prisega o polnoči«. Delanje drama je zajeto iz kmečkega življenja in silka življenje delavca, ki je doživelo švicarski pokon, ker se je vdalogo zgodilo prepovedane ljubavi z želim ciganom. Pri predstavi sodeluje celošolsko osebje Sentjakobskega odra in pevski kvartet. — Vstopnice se bodo dobile za obe predstavi od četrtaka dalje v prodavnici v ergovini zosp. Mihoša Karničnika na Starem trgu.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

13

Iz Laškega

— Smrtna kosa. V Lahomnem je umrl te dni v 81 letu posestnik in živinski pre- kupčevalec Peter Knez ali po domače Star- čev Peter. Raini je bil kot mešetar daleč naokoli dobro znan.

— Učiteljsko plemenčeno. Iz sv. Joderti nad Laškimi sta bila plemenčena za učitelja osnovne šole v Laško gg. Drago Vidmar in njegova soproga.

— Slabe ceste. Iz Laškega nas prosi, da popravimo naš zadnji dopis glede slabe ceste iz Laškega v Celje v toliko, da cesta iz Laškega do Tremerji ni baš v tako slabem stanju, pač pa je cesta iz Tremerja do Celje zelo slaba.

Ob 8. slavnostna p emijera

grandioznega vefilma Ufe

Žena na mesecu

Režija Fritz Lang. V glavnih vlogah WILLY FRITSCH GERDA MAURUS

Uvodno besedo govori profesor dr. Ivan LAH.

Pomozni orkester pod vodstvom prof. Cvetkove.

Predprodaja vstopnic od pol 12. do pol 1. in od 3. ure dalje.

Elitni kino Matica

Tel. 2124.

Dnevne vesti.

Udeležbo pri poklonitveni deputaciji Nj. Vel. kralju so nadalje prijavile naslednje občine: Vič, Prevalje, Škofja Loka, Maribor, Rače, Sodražica, Slatina-Radenci, Kočevje, Velike Lašče, St. Vid nad Ljubljano, Moravče, Stara Loka, Grosuplje, Kranjska gora, Rajhenburg, Horjul, Slov. Bistrica, Šmartno pri Litiji, Mengeš, Planina, Ježica, Vojnik, Devica M. v Polju, Murška Sobota, Sevnica, Smarje pri Jelšah, Žužemberk, Konjice, Toplice.

Počastitev Vojnovičevega spomina v Pragi. Klub solistov Narodnega divadla v Pragi je priredil v nedeljo matinejo v počastitev spomina Iva Vojnoviča. Pijetna svečanost pod pokroviteljstvom našega poslanika dr. Angjelinoviča je bila odprta z E. D. Angjelinovičevim apostrofo »Conte Ivo«, katero je recitiral režiser Zvonimir Rogoz. Sledil je gniljiv govor vseučiliškega profesorja dr. Horaka o pomenu velikega pesnika in narodnega bojevnik, katerega je tudi Praga vedno navdušeno pozdravila kot zavednega Slovana, tipičnega predstavnika patriotskega dubrovniškega plemstva, iskrenega prijatelja češkoslovaškega naroda, odličnega pesnika, posebno pa dramatika. Zdenka Kizova in Branislav Horović sta po Horakovem govoru zapela dve ariji iz Fr. Neumamovega »Ekvinočija«, potem so pa trije člani Narodnega divadla recitali odlomke iz »Smrti majke Jugovičev«. Matineja je bila zaključena z vprizoritvijo drugega dela Dubrovniške trilogije »Mračje« pod spretno režijo Zvonimira Rogoza.

Iz državne službe. Vpokolena sta davkar pri davčni upravi v Sočtanlu Tomo Ferzegnazi in pisarniški asistent pri davčni upravi v Kranju Jostj Weinberger.

Zakon o narodnih šolah. »Službene Novine« št. 289 z dne 9. t. m. objavljajo novi zakon o narodnih šolah.

Kontrola o točenju in pravilnem odpremljevanju uslužbenega davka. Zadnji čas so začeli organi finančne kontrole izvrševati revizijo o tem, ali odpremljajo poedine stranke, firme itd. točno in pravilno uslužbeni davki ali ne. Kontrola se vrši tako pri delodajalcih, ki odpravljajo uslužbeni davke potom seznamkov, kakor tudi pri delojemalcih, ki odpremljajo davke potom davčnih znakov. Ker so kazni za primer, da se davke točno in pravočasno ne odpremlja plačilec, zelo obširne, je v interesu delodajalcev samih, da so s plačevanjem uslužbenega davka v tekočem.

Knjige za naše izseljence na Holandskem. Minister socialne politike in narodnega zdravja je dovolil, da se pošljejo našim izseljencem na Holandskem na račun izseljeniškega fonda knjige, da si ustanove knjižnico. Knjige so bile že kupljene in poslane.

Američki omili zakon o priseljivanju. Upravitelji priseljenskega urada Dawis predlaga v svojem letnem poročilu kongresu, naj omili zakon o priseljivanju. Dawis pravi, da bi rado prišlo iz evropskih držav 2 milijona izseljencev v Ameriko. Prlek kvote, določene za poedine države, naj bi ameriška vlada dovolila še posebno skupine priseljencev, posebno kvalificiranih delavcev, dokler je povpraševanje po njih tako veliko, kakor zdaj.

499 delnic »Zanatske banke kraljevine Jugoslavije« in na razpolago slovenskim obrtnikom. Za delnice je plačati takoj samo to, kar je dosedaj stvarno vplačano, to je, po Din 155 za vsako delnico, oziroma Din 45 za osnivaške stroške, 20% vpisnine in Din 110 za dosedaj vplačanih 11 obrokov. Nadaljne štiri obroke po 10 Din za delnico je plačati leta 1930 in sicer meseca januarja, aprila, julija in oktobra. Kdor bi želel omenjene delnice kupiti, jih lahko naroči direktno pri »Zanatski banki kraljevine Jugoslavije« v Beogradu, Skopljska ulica 7. ali pa potom člana ravnateljstva g. Engelberga Franchettija, v Ljubljani, Dunajska cesta 20.

Izredni kongres železničarjev se ne bo vršil 12. tm., kakor smo poročali, temveč 12. januarja 1930 v Beogradu.

Tečaj za plesanje in lakiranje v razpršilni pištolami. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani priredi za mizarske, soboslikarske in ličarske mostre omenjeni tečaj, da jih seznanji z uporabljanjem nitroceluloznih brzosušilnih lakov in drugih barvil potom razpršilnih pištol. Tečaj bo v nedeljo 15. tm. od pol 10. do pol 13. v prostorih tehniške srednje šole ter ga bo vodil inženjer strokovnjak. Mostri, ki še niso dobili pismenega vabila, naj se zgledajo pravočasno v pisarni urada, Krekov trg 10-I.

Tujski promet v Mariboru v mesecu novembru. V novembru je potovalo preko Maribora v Jugoslavijo 9067 tučev, istočasno pa je Maribor zapustilo 9744 tučev. Od 1. januarja do 30. novembra je potovalo skozi Maribor 286.592 tučev.

Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo nekoliko oblačno in nestanovitno vreme. Včeraj je bilo lepo samo v Beogradu, drugod pa deloma oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 13, v Beogradu 10, v Mariboru in Skoplju 8, v Ljubljani 7,3, v Zagrebu 4 stopinje. Davi je kazal barometer v Ljubljani 766,2 mm, temperatura je znašala 3,2.

Dva volaška zdravnik pred sodiščem. Včeraj dopoldne sta se pred beograjskim sodiščem zagovarjala volaška zdravnik dr. Riko Jug in Mihajlo Adrijanov, ki sta bila obtožena, da sta zakrivila smrt vojaka Antona Pernega. Lani 28. maja sta hotela ugotoviti, če je Perneg res gluhonem ali pa samo simula. Dr. Jug je naročil Adrijanovu, naj voljaka elektrizira. Ko je zdravnik spustil tok, se je voljak nenadoma dvignil in dal zdravniku znamenje, naj tok ustavi. Zdravnik je voljaka nekaj vprašal, ta pa se je nenadoma mrtev zoručil. Vsa prizadevanja obuditi ga so ostala brezuspešna. Pri razpravi se je sodišče prepričalo, da zdravnikov ne za nedane nobena krivda in da je nesrečo pripisati zgolj naključju. Zato sta bila zdravnik oprostena.

Zenski splov v Ljubljani. Te dni so v vasi Slap, občina Devica Marija v Polju, potegnili iz vode zenski splov, katerega je bila naplavila Ljubljanka Embrio, ki je ležala v vodi 5 ali 6 dni. Je bil nerazvit in star približno 5 ali 6 mesecev. Zaveda je bila priložena orožniški stanici v Vevčah, ta pa je o tem obvestila ljubljansko policijo, ki sedaj išče dotično žensko.

Senzacionalen samomor v Subotici. V ponedeljek večer se je v hotelu »Beograd« v Subotici ustrelil v glavo ugledni odvetnik ter posestnik dr. Andor Pavković, ki je zadnja leta opustil advokaturu ter upravljal samo svoje posestvo v Kraljevem bregu. Prišel je popoldne v hotel, zahteval steklenico konjaka ter se okoli 18. ustrelil. Našli so ga nezavestnega. Prepeljali so ga takoj v bolnico. Njegovo stanje je brezupno. Dr. Pavković je napisal več pisem, v enem je napisana oporoka, drugo je pa naslovil na policijo. V njem pravi, da je izvršil samomor radi žene, ki ga je gmotno in zdravstveno upropastila.

Dva velika požara. V tvornici lana v Zdenic pri Orahovici v Slavoniji je te dni izbruhnil velik požar, ki se je naglo razširil na vse podjetje. Gasilci so bili brez moči. Poleg velikih zalog lanu je zgorelo tudi vse poslopje s stroji vred. Škoda znaša pol milijona dinarjev. V južnobanški občini Mariolana pri Vršču je te dni začelo goreti v mizarski delavnici Josipa Müllerja. Radi nakopičenega lesa se je ogenj naglo razširil, tako da je delavnica popolnoma pogorela. Škoda znaša 300.000 Din.

Sestro vrge v vodnjak. Radi poskušenege umora se je te dni zagovarjal pred sodiščem v Velikem Bečkereku 41-letni posestnik Peter Schubert iz Begejev svetihajraja, ki je v oktobru pahnil svojo sestro Marijo v vodnjak z namenom umoriti jo. Sestra se je rešila samo po čudežnem naključju. Pri razpravi je obtoženec dejanje priznal, zagovarjal pa se je z duševno zmedenostjo. Sestra in mati sta že bolehalji več let, poleg tega pa je bila sestra tudi zelo zlobna. Zaslišana je bila tudi Marija, ki je izpovedala, da ji je brat strekel po življenju, ker se je hotel polastiti njenega imetja. Sodišče je Schuberta obsodilo na dve leti težke ječe. Državni pravdnik in zagovornik sta se pritožila.

Pri Apatinu grade močan varnostni nasip. Ob obrežju Dunava pri Apatinu grade močan varnostni nasip v dolžini več kilometrov. Dosedaj so že dogradili nad 1 km nasipa, te dni pa prično graditi nasip na najbolj nevarnem kraju, kjer je pred leti Dunav porušil stari nasip in odnesel več oravol najplodnejše zemlje. Za ta dela je ministrtvo javnih del odobrilo kredit v znesku 1.300.000 Din.

Samomori in poskušeni samomori. V parku Idajida v Skoplju si je v ponedeljek končal življenje 25-letni orožnik Svetislav Giorgijević. Ustrelil se je 8. krat v prsa. Vzrok je bila nesrečna ljubez. Včeraj je v Savo pri Zagrebu skočila neka

priljetna ženica. K sreči so jo opazili orožniki in jo potegnili na suho. Kdo je samomorilka, še niso mogli ugotoviti, ker je še vedno nezavestna.

Truplo mlade samomorilke potegnjeno iz Drave. Blizu Ptuja so včeraj potegnili iz Drave truplo mlade utopljenke. Ugotovili so, da gre za 17-letno šoferjevo hčerko Antonijo G. iz Maribora, ki je 6. novembra v Melju skočila v Dravo. Vzrok samomora so bile baje domače razmere.

90-letni stavec se ženil s 25-letno kuharico. Župan občine Berovo v Bosni, Ilija Marković, se te dni poroči s 25-letno mladenko, dočim je on star že 80 let.

Ciril Metodove podružnice se prosijo, da svoje prispevke pošlejo še ta mesec vodstvu, ker se družbina bilanca sestavlja za vsako solarno leto.

Ali ste že naročili 6 narodnih pesmi za srednji glas s klavirjem v priredbi Zorka Prelovca? Dobe se v vseh knjigarnah po 25 Din.

Iz Ljubliane

Pravnik. Četrto predavanje o novih kazenskih zakonih in petek dne 13. tm. na sodišču soba šte. 79. točno ob 6 uri popoldne. Predaval bo gosp. apelacijski sodnik dr. Edvard Pajnič: »Sreška kot kazenska sodišča po novem kazenski zakoniku«. K obilni udeležbi vabi odbor.

Peti družabni večer Trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani bo danes v sredo dne 11. decembra ob pol 9. uri zvečer v prostorih restavracije »Zvezda«. Na tem večeru bo predavan in sicer o predmetu »O pomenu pomorske trgovine«. O tem zanimivem in aktualnem vprašanju predava gospod prof. dr. Ludovik Böhm, ravnatelj trgovske akademije v Ljubljani. Gospod prof. dr. Böhm slovi po svojih predavanjih, pa je izvrsten poznavalec prav v vprašanju pomorske trgovine. Po končanem predavanju bo pete in godba. Družabni večeri, zvezani z rednimi predavanji odlična predavateljev, so se hitro priljubili in je udeležba vedno živahna. Vstop je brezplačen in so gostje dobrodošli. 710-n

Pri javni berzi dela v Ljubljani je v času od 1. januarja 1929 do 7. decembra 1929 iskalo dela 6582 moških, 1374 žensk, skupaj 7956 brezposelnih. Prostim mest je bilo 6399 moških, 795 žensk, skupaj 7194. Posredovanj se je izvršilo 3354 moških, 560 žensk, skupaj 3914. Odpotovalo je 1908 moških, 75 žensk, skupaj 1983. Odpadlo je 6666 moških, 415 žensk, skupaj 1081. Dne 7. decembra 1929 se nahaja v evidenci 654 moških, 324 žensk, skupaj 978 brezposelnih. Delo išče: Moški: 15 hlapcev, 1 drvar, 1 pekar, 2 željbarja, 8 kovačev, 15 železostugarjev, 3 elektromehaničarji, 4 elektro monterji, 2 kleparja, 1 brusar, 1 orodja, 1 graver, 1 str. tehnik, 20 str. ključavničarjev, 1 lesostrugar, 1 rezbar, 6 urarjev, 20 mizarjev, 7 kolarjev, 5 žagarjev, 1 pletar, 2 usnarja, 1 tapetnik, 24 krojačev, 12 čevljarjev, 1 čevljarjski prizvovalac, 4 književci, 1 karton. delovodja, 7 mlinarjev, 29 pekov, 6 mesarjev, 8 natakarjev, 2 slikarja, 2 gradbeni tehnika, 1 črkostavec, 28 pisarniških slug, 40 pomožna. tovarna delavcev, 19 kurčev, 5 avtomobanikov, 46 trgov. pomočnikov, 85 navadnih delavcev, 47 zasebnih uradnikov, 2 lesna manipulant, 1 ekonom, 17 stavb. ključavničarjev, 6 vajencev. Ženske: 16 pisarniških moči, 1 književodkinja, 5 kontoristinj, 1 blagajničarka, 5 prodajalk, 1 hotelska blagajničarka, 14 natakaric, 2 gostilniški kuharici, 1 laborantka, 10 šivilj, 5 šivilj perla, 1 šteparica, 4 šivilje slavnikov, 1 likarica, 5 pletilk, 1 vezilka, 1 zlatarka, 1 črkostavkarica, 26 tovarna delavk, 81 dmaric, 23 kuharic, 6 gospodinj, 4 sobarice, 38 služkinj, 13 postrežnic, 3 kmečke deklet, 4 vajenke. Delo je na razpolago: Moški: 1 hlapcu, 2 mizarjem, 21 čevljarjem, 22 rudarjem, 4 krojaškim pomočnikom, 1 kleparju, 1 nožarskemu pomočniku, 1 zlatarskemu pomočniku, 1 graverju, 1 kolarju, 1 brivskemu pomočniku, 2 navadnima delavcema, 1 pekovskemu pomočniku, 2 železostugarjema, 100 gozdnim delavcem, 1 tapetniškemu pomočniku, 1 str. mizarju, 13 vajencem. Ženskam: 1 dežnikarici, 1 pletilki, 2 sobaricama, 1 likarici, 2 kuharicama, 2 vajenkama za strojno pletenje.

Otvoritvena predstava dramatičnega oddelka Narodne strokovne zveze v Ljubljani. Kulturno - prosvetni odtsek Narodne strokovne zveze si je ustanovil svoj dramatični odtsek, ki nastopi pred javnostjo v soboto, dne 14. tm. ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice s svojo otvoritveno predstavo. Vprizori se Maks Halbejeva tridesetna drama »Reka« v prevodu Minka Govekarjeve. Režija je v rokah mladega režiserja g. Franceta Juvana. Vstopnice po 20, 15, 12, 10 in 4 dinarje se dobijo v knjigarni Tiskovne zadruge v Prešernovi ulici, v knjižnici Delavske zbornice in v tašništvu Narodne strokovne zveze. Mladi odtsek pričakuje, da ga bo javnost ob njegovem prvem nastopu počastila z veliko udeležbo.

Čevljarška zadruga v Ljubljani obvešča g. člane, da se je glede vseh davčnih obrtnih in kakršnihkoli informacij obratni na zadrugo in sicer vsak ponedeljek in sredo od 10-12 ure dopoldne. Načelstvo. 70-9n

Siguren nastop doma in v družbi. Pripravuje prof. O. Sest. 4. večer drevi ob pol 9. uri v dvorani Delavske zbornice. Prost vstop. Prispevek za kurlavo in razsvetlavo Din 3. 70-8n

ASK Primorje. V četrtek 12. t. m. ob 20. uri bo v »Unionu« (zelena dvorana) izredni občni zbor, ki je bil sklican na zahtevo nadpolovičnega števila članstva. Dnevni red zahteva da se občnega zbora udeležijo celokupno članstvo in starejšinvo polnoštevilno. Predsednik.

Soča. V soboto 14. tm. predavanje pri »Levu«.

Opozorjamo že enkrat na današnji sestanke Francoskega inštituta. Predava g. dr. Bubnov o Kijevski univerzi v letu 1919. Začetek ob 21. uri.

Klub esperantistov v Ljubljani vabi svoje članstvo in prijatelje esp. zibanja k proslavi 70 letnice rojstnega dne dr. Zamenhofa, ki se bo vršil v četrtek 12. t. m. ob 20.30 v Narodni kavarni.

Zlasi za Božič spominjamo se najbednejših in daru družtvu slepih Ljubljana, Ključavničarska 3/II. 707-n

Dve nesreči. Anton Lap, 27-letni delavec, zaposlen pri Antonu Zrnecu, je 10. t. m. po stopnicah tako nerodno padel, da se je nevarno poškodoval na glavi. Z rešilnim vozom so ga prepeljali v bolnico. Na delavca Toma Krutaka, zaposlenega pri Slovenski zidarski zadrugi v Ljubljani, se je prevrnil voz gromača. Krutaka so težko poškodovanega prepeljali z rešilnim avtom v bolnico.

Jaz sem policijski agent, kaj delate v Ljubljani? Tako se je predstavil včeraj dopoldne neznan možakar soboslikarjevi ženi Ani Hitzel, ki se je bila pripeljala iz Maribora. Ustavil jo je v Stritarjevi ulici, se ji predstavil kot detektiv in zahteval, da gre z njim, češ, da je prišla v Ljubljano potikat se. Hitzlova se ga je ustrašila in je pospešila korake, toda neznanec je korakal z njo. Ko pa je videl, da gre Hitzlova po stražnika na Marjiniem trgu, se je ustrašil in zbežal. Policija je ugotovila, da gre za nekoliko slabomnega Franceta Perka, ki ima navado, da se izdaja za detektiva.

Poziv!

V vseh panogah se skuša izboljšati dosedanje stanje; skrajni čas je, da se zbudimo iz mrtvila tudi mi, domači podjetniki in nastopimo proti omalovaževanju domačih proizvodov ter dosežemo njih cenitev, ki jim pripada. Dovolj je že sto našega denarja preko mej vsled naše malomarnosti in nezavednosti kupujočega občinstva. Prosim vsa domača podjetja brez izjeme, da se izjavijo, akto so pripravljena, pristopiti k tej akciji. Prijava na: F. Šibenik »Adria« - Colonialec, Ljubljana, poštni predal 124.

Modna zapustnica v zlatu je krasno božično darilo za damo. F. Čuden, Prešernova 1.

Risalna oradja kupite najboljšo pri Fr. P. Zajec, izprašan optik, Ljubljana, Stari trg 9. 85 T

Največja in najstarejša drevesa

V Evropi imamo sicer zelo debela, visoka in stara drevesa, toda z orjaki v Kaliforniji se ne morejo meriti

V nekem ameriškem listu je bila nedavno slika ogromnega drevesa v Kaliforniji, visokega 120 m. Debelo je trdilo in votlina je tako velika, da lahko gre skozi njo velik poštni voz. V obsegu meri orjaško drevo 36 m. Tudi v Evropi je mnogo starih visokih dreves, ki se pa seveda ne morejo meriti z zamorskimi orjaki. Ing. Julius Fröhlich je pisal svojčas v dunajski gozdarski reviji o ogromni jelki na Sedmograškem, ki so jo posekali l. 1926 in katere starost so cenili na 320 let. Visoka je bila 50 m in poldrugi meter od tal je bila debela 160 cm. Dr. Rebel trdi v svoji razpravi o gozdnem gospodarstvu na Bavarskem, da so v višjih bavarskih krajih po 500 do 600 let stare smreke. V gozdovih južnozahodne Evrope pa najdemo tisočletne hraste. V Frankensteinu v Pruski Šleziji je 44 m visoka in 450 let stara jelka. Najstarejši mesecen v Hermersdorfu je najbrž tudi najstarejše drevo v Evropi. Visok je 110 m in strokovnjaki cenijo njegovo starost na 2400 let. To drevo je stalo torej že 500 let pred Kristusovim rojstvom. Nekam neverjetno se zdi to, a vendar utegne biti res.

Wilhelm Hochgreve je pisal v »Berliner Zeitung« o hrastu v Sollingenu, ki se naziva »debeli hrast«. Debel je tako, da ga more obseči 8 moč. Njegovo sta-

Iz Celja

Iz SK Celja. Pred dnevi se je vršil v Celju X. redni občni zbor vodilnega celjskega nogometnega kluba SK Celja. Udeležba je bila zelo slaba, dasiravno bi bilo z ozirom na dejstvo, da je klub v zadnjem času vsestransko nazadovao, pričakovati številnega poseta, da bi se moglo skleniti in določiti potrebne korake za sanacijo nogometne sekcije SK Celja. Po temeljitim tašniškem poročilu g. Tomca je bilo sklenjeno, da se bo vršila volitev novega odbora šele potem, ko bodo urejeni razni dolgovi, ki izvirajo še iz preteklih dob. Ker se je pokazala na zboru trdna volja, da naj se klub zopet postavi na ono visoko stališče, ki ga je svoječasno zavežmal v našem nogometu, moremo upati, da se bodo razmere med člani končno le zboljšale in uredile na podlagi trdne športne discipline in zavesti.

Ljubiteljem smučarskega športa. Savinjska podružnica Slov. plan. društva v Celju je sklenila otvoriti v kratkem teoretičen in praktičen, tako imenovani suši smučski tečaj, ki ga bodo vodili priznani smučski strokovnjaki. Tečaj bo brezplačen. Podrobne informacije se dobe v drogeriji »Central« v Celju, Kralja Petra cesta 19.

O turistični na Slovaškem je predaval preteklo soboto pod okriljem Jugoslovanske-češkoslovaške lige v Celju v trgovski šoli ob spremljevanju krasnih slikopisnih slik znani naš alpinist g. dr. C. Oblak iz Ljubljane. Predavanje je živo orisalo vse prelesto krasoto slovaških planin in tamkajšnjega prebivalstva. Predavatelju se je zahvalili za trud in ljubeznost predsednik celjske Jugosl. češkoslov. lige g. dr. Juro Hrašovec.

Sokolsko društvo v Celju bo ponovilo svojo prvodecembrsko slavnostno teledavno akademijo v nedeljo 15. t. m. ob 16. (ob 4) uri popoldne v celjskem Mestnem gledališču. Spored je malenkostno izpremenjen in obsega sledeče točke: 1. Proste vaje za Beograd 1930, moški naraščaj; 2. Polkin ples v dvojkah, ženski naraščaj; 3. Egiptovske proste vaje, člani; 4. Osmica, moški naraščaj; 5. Naša bol. simbolična slika; 6. Vaje z loki, članice; 7. Drog, člani; 8. Raznoterosti, ženski naraščaj; 9. Ritmični ples na Dvorakov valček, članice; 10. Osmica, člani. Prireditelj je namenjena predvsem šolski mladini in okolici, zato so cene znižane za polovico.

rost cenijo na 1000 let. V istem gozdu je 25 m visoka bukev, ki je tako košata, da so postavili med veje mizo in klopi, do katerih se pride po lestvi. Najdebelejši in najstarejši hrast v Nemčiji je na Meklenburškem, visok 40 m in debel 10,5. Tudi lipe dočakajo visoko starost. Ob vnožju Stafelberga pri Lichtenfelsu stoji lipa, stara 1100 let. Zeleni in cvete samo na jugozapadni strani, drugače pa štrle kvišku gole veje. Sadno dreveje nikoli ne doseže tako visoke starosti.

Vsi ti evropski veterani in orjaki se pa ne morejo meriti z ameriški kolegi v zamorskih krajih in na tropičnih otokih. Posebno Kalifornija je klasična dežela ogromnih smrek in takozvanih sequoi, nazvanih po starem načelniku Irokozov. Sequoia gigantea in sequoia sempervirens dosežeta 80 do 90 m višine in 1200 let starosti. V znamenitem narodnem parku in v parku generala Granta čuva vlada ta drevesa kot prirodno spomenike. Največje drevo na svetu je avstralski eucalyptus diversicolor, ki raste večinoma v močvirnatih krajih in na zapadnoavstralski obali. To dreveje se dviga tako visoko, da se človek zgrozi pred njim in obstane kot drobna mušica. Nekatera drevesa so visoka 140 ali pa še več metrov.

Pirati napadli parnik

Iz Hongkonga poročajo, da so morskimi roparji v ponedeljek zjutraj napadli in zažgali parnik »Haiching«, last Douglasove parobrodne družbe. Vsi trije častniki so bili ranjeni. Dva rušilca torpedov sta prihitela napadenemu parniku na pomoč. Kitajski potniki so zapustili goreči parnik in se vkrcali na krov rušilcev torpedov. Goreči parnik so odvedli v hongkongsko pristanišče. Tretji ranjeni častnik je ranam podlegel.

Napad na angleški parnik je najsenzacionalnejša topovščina morskih roparjev, kar jih pozna zgodovina kitajskega morja. 30 piratov je na poglavarjev znak od vseh strani napadlo poveljniški mostiček, ki pa je bil ograjen z bodečo žico, kajti napadi piratov so v kitajskem morju na dnevnem redu. Razvil se je boj na življenje in smrt in mnogo Kitajcev je bilo ranjenih in ubitih. Pirati so bili preoblašeni v potnike. Po hudem boju so se umaknili, toda kmalu so znova navažili na strojni oddelek, pa tudi tam so jih odbili. Slednjič so razlili pod poveljniškim mostičkom in ga potopili več sodov petroleja in ga zažgali. Ker je na pihal veter v nasprotni smeri, se je vnel zadnji del parnika, kjer je nastala med kitajskimi potniki nepopisna panika. Potniki so začeli skakati v morje in 60 jih je utonilo. Kitajski radiooperator je oddajal neprestano signale na pomoč, katere sta prestregla angleška rušilca torpedov

»Sterling« in »Sirdar«. S polno paro sta prihitela napadenemu parniku na pomoč in poslala na krov vojaške oddelke, ki so požar pogasili in pirate zvezali. 20 ranjenih piratov so prepeljali v bolnico.

Ljudje, ki trpe na otežočen telesni potrebi in ki jih radi tega mučijo krvni prenapolnjenosti trebuha, pritisk krvi v možgane, glavobol, močno utripanje srca, dalje ki trpe na bolezi dančne sluznice, fisurah, hemoroidnem zamotku, fistulah jemljejo za vstreljenje črevesa zjutraj in zvečer po četrtinko »Franc Josefove grenčice«. Vodilni zdravnik kirurških zavodov izjavljajo, da se poslužujejo Franc Josefove grenčice po operacijah z najboljšim uspehom. — Franc Josefova grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in špecijskih trgovinah. 1-L

Vestnost.

Je vaš mlekar zanesljiv? — Popolnoma. saj sterilizira celo vodo, ki jo naliva v mleko. Preveč zahtevano. Oče sinu študentu: Čuj, dečko, zdaj na glas, da končaš sam študije. Prvo in drugo mater si že zaštediral, tretjič se pa tebi na ljubo ne poročim. V pisarni. Šef nižjemu uradniku, kateremu kruli po trebuhu: Rečite svojemu žolodcu naj neha kruliti, plače vam itak ne zvišam.

Marcel Proust Seržant Diavolo Roman

Nekega dne sem končno našla pri kmetici pismo iz Afrike, toda pisava mi ni bila znana. Takoj sem slutila novo nesrečo. Večkrat sem obrnila pismo v roki, predno sem ga prečitala.

Slednjič sem premagala strah in prečitala naslednje vrstice:

»Pišem vam, gospodična, da izpolnim željo umirajočega. Moj tovariš Filip je prispel na Obalo slovnice kosti v neugodnem času. Tu je baš razsajala žolta mrzlica in neusmiljeno kosila med Evropci. Moj prijatelj ni bil vajen tukajšnjega podnebja in takoj je postal žrtev te strašne bolezni. Umril je včeraj z vašim imenom na ustih. Do zadnjega trenutka se je zavedal.

Čim se je izpovedal duhovniku, me je poklical in mi dejal: Peter, sporoči Moniki, da mi je bila vse na svetu. Toda obenem jo moraš prej prepričati, da ne morem prikleniti žive nase, če umrem. Premlada je še, da bi se odrekla ljubezni. Nočem, da bi me vse življenje objokovala. Naj si raje ustanovi domače ognjišče. Ljubim jo tako, da ji želim popolno srečo. Po teh besedah je začel Filip umirati. Zatisnil je oči in zašepetal trikrat: Monika! Monika! Monika!

To je bil njegov zadnji vzdihljaj. Filipovo trpljenje je bilo končano.

Sporočam vam točno njegove zadnje besede in vas prosim sprejeti izraze mojega iskrenega sožalja.

Peter Boyer.

Teža pisma pa grofica de Royalje ni znala na pamet. Izza nedrj je namreč potegnila zmečkan in s solzami namočen papir, ki je bil nekaka oporoka nesrečnega Filipa, in z drhtečim glasom je prečitala zadnjo željo ljubljene ženi- na, pokopanega daleč v tujini.

Monika je nekaj časa molčala in zbirala moči, da bi mogla nadaljevati svojo žalostno povest. Morda je upala, da ji krute maske zdaj odpuste, da je grešila, saj je bil njen greh že davno odkupljen s trpljenjem.

Toda Dož, Krvnik, Smrt, Orel, Naprstec, Harlekin, Razbojnik in Plavobradec so trdozvratno molčali. Uboga lutka ranjenega srca se je morala še enkrat premagati in obuditi preteklost. Solznih oči je nadaljevala:

— Ko sem zvedela, da je Filip mrtev, sem mislila, da mi poče srce.

Toda smrt, ki mi je ugrabila ženina, mene ni hotela. Preživela sem ta udarec in morala sem skrivati svoje gorje,

da bi oče in mati ne slutila, da sem ju- manjka pretresljive tragedije.

In čas je zopet hitel... Nedoželjno bitje, katero sem nosila pod svojim srcem, se je že oglašalo. Kljub vsemu sem ga ljubila. Saj je bilo vse, kar mi je ostalo po Filipu.

Vse noči nisem zatisnila oči. Razmišljala sem, kako najti izhod iz kritičnega položaja. Trpela sem tako, da sem že hotela roditeljem priznati svoj greh.

Nameravala sem jim zadati ta neizogibni udarec. Odlasla sem priznanje samo iz strahu pred posledicami. Nekega dne ko smo sedeli vsi trije na terasi — mati je pletla, oče je čital novine, jaz sem pa mehanično vezala prt in mislila na nesrečnega Filipa — me je ne- nadoma zdramil iz zamislenosti pre- strašen krik.

Dvignila sem glavo in opazila, da je oče zelo razburjen. Skoro proti stoji vo- lji mi je ušlo vprašanje:

— Kaj ti je, oče?

Monsieur de Betscourt se ni dal pro- siti, da bi mi pojasnil vzrok svojega gneva. Zamahnil je z novinami po zraku in vzkliznil:

— To pa je že od sile! Demoraliza- cija je zajela celo aristokracijo. Evo, tu je opisan škandal v aristokratskih kro- gih.

22 letno hčerko grofa X je zapeljal fant in dekle njegovega imena noče iz- dati. Grofova hčerka je noseča. Oče jo je spodil. Nesrečnico so našli blodečo po ulicah, od bolesti napol blazno. Ta- koj so jo odpeljali v bolnico, a policija je uvedla preiskavo.

— Ubogo dekcle! — sem vzdihnila in pomislila, da njena usoda močno spomi- nja na mojo.

Oče me je pa prekinil in vzkliznil ogorčeno:

— Tebi se smili, Monika!... Meni pa prav nič. Naše hčerke so cvet aristo- kratske družbe in zato morajo budno paziti na svojo neomadeževanost. Onim, ki se spozabijo in greše, ni mogoče oprostiti.

Glas se mu je tresel od razburjenja, ko je pripomnil:

— Če bi zadela taka nesreča našo rodbino, bi ne storil tako, kakor je storil grof X, temveč bi kar sam zado- stil pravici.

— Pravica!

— Da. Najprej bi ustrelil njo, ker je oskrnila naš grb, da zadosti živalske- mu nagonu. A ko bi ubil mater in otro- čiča, bi obrnil orožje proti sebi.

— Ustrelili bi se?

— Da brez obotavljanja!

Očetov odgovor je za vedno zapeča- til moja usta.

Svoje sramote nisem mogla priznati, ker bi povzročila strašno tragedijo in postala morilka bitja, ki mi je bilo že najdražje na svetu.

In tako sem raje molčala. Toda živ- ljenje v Pecheveque mi je postalo po pogovoru z očetom neznošno. Vedela

sem dobro, da ne bom mogla več dolgo prikrivati nosečnosti.

Tedaj sem se spomnila matrine se- stre, katero je moj oče zaničeval, ker se v mladih letih ni ozirala na pred- sodke aristokratske družbe.

Zlobni jeziki so celo trdili, da ima za seboj več ljubavnih pustolovščin. Toda prišla je starost in zakrila skandale s plašcem pozabljena.

Moja stara sorodnica je samotarila v svojem domu v La Lozère. Glavna njena skrb je bila pomagati siromašnemu prebivalstvu tega departementa.

Teta Boise me je večkrat prosila, naj ji pridem pomagat, pa sem vedno našla kak izgovor. Videla je nisem že več let, ko me je pa zadela nesreča, sem takoj pomislila na njo.

Pomaga nesrečnim in tako sprejme morda pod svojo streho tudi mene, svo- jega nesrečnega nekakijno.

Pisala sem ji dokaj nejasno pismo, v katerem sem ji namignila, naj me povabi k sebi. Takoj mi je odgovorila, naj kar pridem.

Moji roditelji, ki so opazili izpreme- bo v mojem zdravstvenem stanju, niso imeli nobenih pomislekov proti mojemu odhodu.

Upali so, da bo gorski zrak blagodejno vplival na moje zdravje. Ta misel jih je tolažila v zavesti, da me nekaj časa ne bodo imeli doma.

V Mende sem prispela nekega krasne- ga julijskega jutra. Gore so se zdeli pod sinjim nebom še lepše, zrak je bil čist, okolica romantična.

Že narava sama me je pomirila. Še bolj pa prisrčen sprejem tete Yvonne Boise. Komaj sem bila pri nji teden dni že je vse vedela.

Vest, da postanem mati, je sprejela s pravim materinskim razumevanjem. Ob- ljubila mi je vsestransko pomoč. Znala me je potolažiti in pomiriti tako, da se mi bodočnost ni zdelala več strašna.

Pod njenim okriljem sem znova vzlju- bila življenje. Pripravljala sem otroško perilo in kmalu je napolnil težko prič- kovani dan.

Rodila sem deklico. Iz ljubezni do- dobre tete sem ji dala ime Yveta... in takoj sem spoznala, da jo bom obože- vala.

Ko sem si po porodu nekoliko opo- mogla, mi je teta pojasnila, kaj name- rava z otročičem, kateremu je kruta usoda ugrabila očeta.

Hotela je mojo hčerko adoptirati tako, da bi ne bilo ubogo bitje brez imena, brez rodbine. Pisala se bo Yveta Boise. In ker je bila teta plemenita in je ta- koj uganila, kako težko mi je, da nisem lastnemu otroku nič, je pripomnila:

— Ti boš njena botra.

Botra! To je pomenilo drugo mater. Ta zavest mi je bila prijetna. Pomagala mi je prenašati bridko usodo.

Pristopajte k „Vodnikovim družbi“

17 letno dekcle s tremi ženini

Zanimiva ljubavna storija v Budimpešti - Javna hiša pod krinko šivalne sole.

Čudno je žensko srce, kakor so čudne ženske same. To se pokaže največkrat v ljubezni, kjer žensko srce redko hodi ravno pot. Epilog zanimive ljubavne storije se je odigral te dni pred sodiščem v Budimpešti. 17 letni hčerki nekega državnega uradnika je šinila v glavo misel, da bi si preskrbela kar tri ženine. V januarju se je seznanila s prokuristom velike budimpeštanske banke. Napravila sta nekaj izletov in kmalu je zaljubljeni prokurist svojo prijateljico zasnubil. Podjetno dekcle je bilo takoj pripravljeno poročiti se z njim in spo- razumno sta določila dan poroke.

Nesrečno naključje je pa hotelo, da je ženin nekaj dni po zaroki zasačil svojo nevesto z nekim inženjerjem v zelo kočljivem položaju. Prokurist pa ni pre- mikastil inženjerja in tudi na dvoboj ga ni povabil, temveč je sklenil z njim celo prijateljstvo. Prizadeval si je samo, da bi dan poroke čimbolj odlašal. Čez ne- kaj dni se je nabralo več dokazov, da z nevesto ni vse v redu in prokurist je sklenil zanimati se za njeno privatno življenje. Kmalu je ugotovil, da se je dekcle ta čas zaročilo z dotičnim in- ženjerjem in da je bil tudi v tem primeru dan poroke točno določen. Prokurist je najel privatnega detektiva in mu naro- čil, naj zasleduje njegovo sumljivo ne- vesto. Čez nekaj dni je zvedel, da dekcle ni zaročeno samo z njim in z inženjer- jem, temveč tudi z nekim trgovcem. Čim ga je detektiv obvestil o tem, je odšel k inženjerju, s katerim sta skle- nila komplot proti tretjemu ženinu, od- nosno proti vsem fantom, katerim je podjetno dekcle zmešalo glave. Treba je bilo zbrati podrobne informacije.

Inženjer je dal prokuristu toliko de- narja, kolikor ga je rabil, da je mogel plačati detektiva. Detektiv je pa priteg- nil v komplot tudi tretjega ženina in ta- ko se je nekega dne sestel tričlanski vojni svet, da se posvetuje o položaju. Ta čas je detektiv ugotovil, da poseča trikratna nevesta tečaj šivanja, ki se je vrtil vedno pozno zvečer. Na poziv tajnega policista se je napolnil prokurist kot najelegantnejši ženin k ravnateljici tečaja. Predstavil se je pod izmišljenim imenom in izrazil željo, da bi si rad ogledal nekaj plesnih toalet. Med pogov- orom je pa mimogrede namignil, da se ne zanima toliko za plesne toalete, kolikor za lepo gospodično, ki poseča tečaj šivanja. Ravnateljica je takoj razumela, kaj hoče elegantni gospod. Vprašala ga je samo, kakšen je njegov okus in kaj zahteva od dekleta. Prokurist ji je na- tančno opisal svojo nevesto in ravnate-

ljica mu je povedala, da je med njenimi gojenkami mlado dekcle, ki popolnoma odgovarja opisu. Toda to je pošteno de- kle in ima že ženina, je opozorila ravnate- ljica prokurista, ko sta se domemila glede sestanka z lepo učenko. Drugi dan so prišli na sestanek v šolo vsi trije ženini. Čim je dekcle zagledalo proku- rista, je prestrašeno zbežalo. In tedaj je nastal nepričakovan preokret.

Zenini so se sprli in stegli. Zadeva je prišla pred sodišče, kajti ženini so se med seboj tožili zaradi razžaljenja ča- sti in javnega nasilja. Pikantno ljubavno storijo je obravnavalo sodišče tajno. Sodniki so sodili mlo. Ženini so se po- botali, večerne tečaje šivanja je policija prepovedala, šolo z ravnateljico vred pa zaprla. Izkazalo se je namreč, da je bil tečaj šivanja dobro maskirana javna hiša.

Židovska

V Galiciji je živel čudodelni rabin, o katerem so ljudje govorili, da zna obu- jati mrtve. Nekeč je umrl star mož, nje- gov sin je prihitel k rabinu in ga prosil, naj mu očeta obudi od mrtvih. Rabin je odšel z njim na dom in zahteval naj- prejš steklenico vina. Popil je vino in prigovarjal mrliču: Abraham, vstani in živi. Mrlič je pa ležal nepremičen. Tedaj je dejal rabin: To vino je bilo preslabo. Prinesi iz kleti steklenico tokajca. In rabin je izpraznil kozarec za kozarcem ter znova pozval mrliča, naj oživi. Toda mrtvec se ni ganil. In zopet je dejal rabinu sinu: Vino je bilo preslabo, prinesi steklenico bordeauxa. Rabin je srkal žlahtno kapljico kozarec za kozarcem, toda mrlič se zopet ni hotel zdriniti iz večnega sna.

Slednjič je moral sin prinesiti še ste- klenico šampanjca. Rabin ga je pil ko- zarec za kozarcem in pri vsakem kozarcu je vzkliznil: Abraham, vstani in živi! Ko pa tudi to ni pomagalo, je ra- bin po zadnji čaši šampanjca zmajal z glavo, češ: Torej je stari res umrl.

Doslednost.

Potrta vdova vstopi v krožek špi- ritistov in prosí, naj pri prvi priliki pri- kličejo duha njenega moža. Spiritisti ji ustrežejo. V kritičnem trenutku pa pri- štekorka nekdo po hodniku mimo so- be: Kríž božji, je že tu in kakor običajno, natreskan. — zašepeta vdova.

Vprašanje.

— Ali bi se poročili z bedastim mo- žem, ki bi imel mnogo denarja? — Koliko ga pa imate?

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakol. — Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo. — Najmanjši oglas Din 5.

20odstotne kronske bone

kupuje Pučka štedionica, založni zavod d. d., Osiljek, Desetobina ul. 27. 110/L

Drva - Premog - Koks

pri družbi »KURIVO«, Dunajska cesta 33. Javna skladišča. Tele- fon 3434. 107/k

»PANONIJA«

Dežanovac, Slavonija

la trapistovski sir, polnomasten, kg 26 Din. — la grojski sir, polno- masten kg 30 Din. — la tilziški sir, polnomasten kg 30 Din. — mudi franko mlekarica 2727

Za pletenje stolov

in popravilo se priporoča Nekovar Fr., stolari, Breg 14. 2764

Zsobno stanovanje

lepo, s priključnami, pol ure od glavnega kolodvora, takoj oddam. Najemina za pol leta 2100 Din. Pomožbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Solžna lega 2762«.

1000 m³ bukovih hlodov

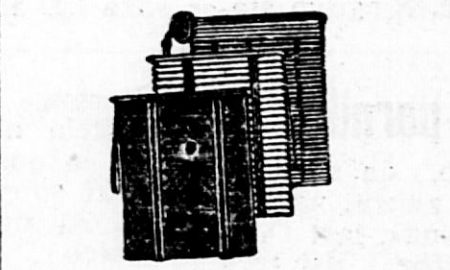
la., od 35 cm premera dalje, kupim Cenj, pomožbe z franko vagon omešeno ceno na »Drvarca« Zagreb Menčetičeva ulica 20. 2759

Knjigovodkinja in korespondentka

za slovenski, nemški in srbohrvat- ski jezik, z dolgoletno pisarniško prakso, išče primorne službe s 15. februarjem 1930 ali pozneje. Dopisi pod »Zanesljiva 2751« na upravo te- sta lista.

Vino opolo

zajamčeno pristno, za praznike oziroma ves december, čez ulico po Din 10. — brez mestne užitni- ne Din 7.50 v hotelu »Bellevue«, tudi v sodčih. Ne zamudite ugod- ne prilike! 2645

Žaluzije

lesenih tekstilnih rolet (dervo- nitki) rolete iz gradnela se do- be najceneje pri tvrdki

PETER KOBAL
Kranj — Slovenija
Tel. interurb. 32

Pod božično drevo mnogo naših srečk

drž. razr. loterije, ki so najboljši kaži- pot do sreče in blagostanja.

Prvo žrebanje se bo vršilo že 16. ja- nuarja 1930.

Naše srečke se dobe: v oglasnem oddelku »Jutra« v Prešer- novi ulici, v Ekspozituri »Jutra« v ši- ški na Celovski cesti ter v podružni- cah »Jutra« v Mariboru in Celju.

PERJE, PUH IN KAPOK

PRIPOROČA

A. & E. SKABERNE, LJUBLJANA

Hojačeva novoletna in božična darila

so edinole J. PETELIN- CA SIVA NI STROJ ter pisalni stro URANIA v treh velikostih. DRES- DEN-SKI fabrikat.

Elegantne opreme, NAJ- BOLJŠI MATERIAL, 10% POPUSTA samo pri

JOSIP PETELINC * LJUBLJANA

Ob vodi poleg Prešern. spomenika. - Telef. 1293

Makulturni papir

kg à Din 4.—

prodaja uprava »Slovenskega Naroda«

Čas je zlato!

Pred nakupom ogledaj si ve- liko tzbno po najnižji cen!

- Dvočlona raznih modelov. Motorjeve več vrst.
- Šivalni strojeve najnovejše anglo-amer.
- Otroških vozičkov.
- Sportnih vozičkov.
- Igraških vozičkov.
- Tricikla.
- Štrna.
- Holenderjev.
- Otroških avtomobilov.
- Stolice za učenje hote.
- Tricikla za prevoz blaga.
- Dile za valovanje stroje in toleze.
- Pnevmatika itd.

Ceniti franko. Prodaje tudi na obroče. V posebni oddelki se sprejemajo vsa popravila.

»TRIBUNA« F. B. L.
Tovarna družba in orodni stroji
Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Safino-doubi (Kamfarn)

na mize, obloge, valke, labra - stobne, oaze

R. MIKLAUC

Ljubljana, Ljubljanska ulica
Pred Stojbo.